УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
ИНСТИТУТ ПО ТВОРЧЕСКИ ИНДУСТРИИ И БИЗНЕС

УТВЪРЖДАВАМ,
ЗАМЕСТНИК-РЕКТОР ПО НИД .....
/ПРОФ. Д-Р ВАЛЕНТИН ГОЕВ/

ИЗПИТНА ПРОГРАМА

ЗА КОНКУРС ЗА ДОКТОРАНТУРА В УНСС

ПО СПЕЦИАЛНОСТ

ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ ИЗВЪН СФЕРАТА НА МАТЕРИАЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО
(ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ В ТВОРЧЕСКИТЕ ИНДУСТРИИ)

София, 2018 г.

ПЪРВА ЧАСТ

/теми за провеждане на писмения изпит по специалността/

ПЪРВИ МОДУЛ

/изпитни теми за развиване на кандидат-докторантския изпит/

1. **Концепция за интелектуална собственост.** Система на индустриалната и на художествената собственост. Обхват и съдържание на понятията „интелектуална собственост“, „индустриална собственост” и „художествена собственост“. Парижка конвенция за закрила на индустриалната собственост и Бернска конвенция за закрила на произведения на литературата и изкуството – обекти и принципи на закрилата. Други международни договори, европейски директиви и регламенти в областта на интелектуалната собственост. Възникване, развитие и съвременно състояние на законодателството в България в областта на интелектуалната собственост.
2. **Изобретение.** Същност и критерии за патентоспособност на изобретение. Процедура по издаване на патент. Патент за изобретение: икономическа същност на патента, съдържание на изключителното право, предоставяно с патента. Икономическа реализация на изобретението. Закрила на изобретението в чужбина.
3. **Промишлен дизайн.** Същност и основания за регистрация на промишлен дизайн. Процедура по регистрация на промишления дизайн. Свидетелство за промишлен дизайн. Съдържание на изключителното право върху промишлен дизайн. Икономически реализация на промишления дизайн. Закрила на промишления дизайн в чужбина.
4. **Търговска марка.** Понятие за търговска марка и видове търговски марки. Критерии за регистрация на търговска марка. Процедура по регистрация на търговска марка. Свидетелство за търговска марка. Съдържание на изключителното право върху търговска марка. Закрила на търговската марка в чужбина.
5. **Произведенията на литературата и изкуството като обекти на художествена собственост.** Основни характеристики и класификации на обектите на художествена собственост. Реализация на обектите на художествена собственост: същност, участници и икономически характеристики.
6. **Съдържание на художествената собственост.** Същност и характеристика на неимуществените и имуществените права на авторите на художествени произведения. Възникване, упражняване и времетраене на правата върху художествени произведения. Свободно и договорно използване на закриляни художествени произведения.
7. **Изпълненията на артисти, звукозаписите, видеозаписите и програмите на радио- и телевизионни организации като обекти на интелектуална собственост.** Посредници в процеса на довеждане на художествени произведения до потребителите. Обща характеристика на правата, сродни на авторските: възникване, притежатели, съдържание, времетраене. Свободно и договорно използване на обекти на права, сродни на авторските.
8. **Колективно управление на авторски и сродни права**. Създаване, същност и функции на организациите за колективно управление на авторски и сродни права.

Договори, сключвани от организациите за колективно управление на права – същност и специфики, страни и условия.

9. **Културни индустрии и културни продукти.** Видове културни индустрии. Интелектуалната собственост като основа за функционирането на културните индустрии. Културните продукти на културните индустрии, като обекти на интелектуална собственост. Пазар на културни продукти - участници, основни характеристики и специфики в търсенето, предлагането, ценообразуването и конкуренцията.
10. **Филмов бизнес.** Организация на филмовия бизнес. Участници в процеса на създаване и реализация на филмовия продукт. Филмов пазар: основни характеристики и специфики. Способи за реализация на филмовия продукт. Традиционни и съвременни бизнес модели.
11. **Музикален бизнес.** Организация на музикалния бизнес. Участници в процеса на създаване и реализация на музикалния продукт. Пазар на музикални произведения: основни характеристики и специфики. Способи за реализация на музикалния продукт. Традиционни и съвременни бизнес модели.
12. **Издателски бизнес.** Организация на издателския бизнес. Участници в процеса на създаване и реализация на издателския продукт. Пазар на книги и други литературни произведения: основни характеристики и специфики. Традиционни и съвременни бизнес модели за реализация на издателския продукт.
13. **Телевизионен бизнес.** Организация на телевизионния бизнес. Процес на създаване и разпространение на телевизионни програми. Телевизионен пазар: основни характеристики и специфики. Традиционни и съвременни бизнес модели за разпространение на телевизионни програми и предавания.
14. **Радио бизнес.** Организация на радио бизнеса. Процес на създаване и разпространение на програми на радиата. Радио пазар: основни характеристики и специфики. Традиционни и съвременни бизнес модели за разпространение на програми и предавания на радиата.

ВТОРИ МОДУЛ

/примерни теми за есе за кандидат-докторантския изпит по специалността/

1. Информационното общество и конкуренцията или как интелектуалната собственост се превърна в основно конкурентно предимство.
2. Дигиталната ера и културата или как свободният достъп ограничи творческото производство.
3. Защо приемането на Директивата на ЕС за авторското право в цифровия единен пазар се оказа трудно или почти невъзможно?
4. Частното копиране - от идеята за баланс на интереси до реалността в България.
5. „Разликата в стойността“ - реален или имагинерен проблем?
6. Новите положения в колективното управление на авторските и сродните им права - решения на реални проблеми или предпоставка за нови?
7. Залезът на лентата и възходът на сериалите - новите положения в кино-пазара.

ВТОРА ЧАСТ

/информация за провеждане на писмения изпит по специалността/

Конкурсният изпит по специалността се състои от две части - писмен и устен с отделни оценки по двете части.

Писменият изпит включва два модула:

- първи модул - развиване на тема от изпитната програма;
- втори модул - написване на есе по конкретна тема.

Писменият изпит е с продължителност четири астрономични часа общо за двата модула.

Темата, която ще се развива по първия модул и темата за написването на есе по втория модул на писмения изпит се определят на случаен принцип чрез изтеглянето им в деня на изпита от кандидат-докторант измежду подготвени изпитни теми.

Препоръчително е, изтеглената тема по първия модул на писмения изпит да се развие в следната структура:

- увод, в който се представя тематичния проблем, основните положения и актуалните проблеми, свързани с него;
- изложение, в което се развива темата на основата на: същност и обхват на проблема, исторически анализ, съвременни реалности, основни източници на информация и становища на водещи специалисти, сравнителни анализи на избрана база, актуални проблеми, реални примери и други елементи, обусловени от конкретната тема;
- заключение, в което се прави обобщение по темата, с изводи и с аргументирана лична позиция по изведените проблеми и виждания за тяхното решаване.

Оценяването на развитата тема се извършва на основата на преценка на членовете на изпитната комисия за:

- притежаването и представянето на базисни теоретични знания;
- способностите за систематизирано и логично изложение;
- познаването на специалната литература и позициите на водещи специалисти;
- уменията за аналитично и конструктивно-критично мислене;
- боравенето с понятийния апарат;
- езиковата култура и др.

Препоръчително е, есето по изтеглената тема от втория модул на писмения изпит да се представи в следната структура:

- увод, в който се обосновава актуалността и значимостта на проблема, поставен с темата;
- изложение, в което се разгръща проблема, поставен в темата чрез разкриване на неговата същност, породилите го причини, формите на проявление, различни виждания за неговото решаване със силните и слабите им страни, проекциите му в бъдеще и други елементи, предпоставени от конкретната тема;
- заключение, в което се правят изводи по направеното изложение, представят се лични позиции и предложения за решаване на изведените проблеми.

Оценяването на есето се извършва на основата на преценка на членовете на изпитната комисия за:

- степента на познаване на проблема, поставен с темата;
- оригиналност в конструирането на изложението и на използваните похвати;
- логичност, последователност и пълнота в разгръщането на проблема, поставен с темата;
- уменията за точно, ясно и достоверно изложение на същността на проблема, поставен в темата;
- способностите за системен, аналитичен и критичен подход в представянето на проблема, поставен в темата;
- компетентностите за практическо прилагане на теоретичните знания при идентифицирането и решаването на реален проблем и други, в зависимост от темата на есето.

До устен изпит по специалността се допускат само тези кандидат-докторанти, които са получили на писмения изпит от двата модула оценка не по-ниска от Мн. Добър (4,50).

Устният изпит се провежда чрез въпроси и отговори по темите от двата модула на писмения изпит.

ЛИТЕРАТУРА

А. ОСНОВНА

1. Борисов, Б., Борисова, Вл., Интелектуална собственост, ИК - УНСС, 2015 г.
2. Борисова, Вл., Бизнес с интелектуална собственост в творческите индустрии, ИК-УНСС, 2017.
3. Борисова, Вл., Творческа икономика, културни индустрии и интелектуална собственост, ИК - УНСС, 2010.
4. Интелектуална собственост: политика, право и икономика, УИ "Стопанство", 2004.
5. Маркова, М., „Дизайн мениджмънт", УИ „Стопанство", 2010.
6. Саракинов Г., "Авторско право и сродните му права в Р България", "Сиби", 2013.
7. Цакова, В., "Произведенията на науката като обект на интелектуална собственост", УИ "Стопанство", 2009.
8. Цакова, В., Права на артисти изпълнители, продуценти на записи и излъчващи организации, ИСК при УНСС, 2004.

Б. ДОПЪЛНИТЕЛНА

1. Борисов, Б., "Лицензионна търговия с обекти на интелектуална собственост", УИ „Стопанство", 2003.
2. Върбанова, Л., "Управление на изкуствата", 1997.
3. Вучков, Ю., "Артмениджмънт", УИ „Стопанство", 2002.
4. Лазарова, М., Авторски и сродни права в аудиовизията, "Водолей", 2015.
5. Цакова, В., Управление на правата на артисти изпълнители, УИ "Стопанство", 2007.
6. Законови и подзаконови нормативни актове в областта на интелектуалната собственост.
7. WIPO Intellectual Property Handbook, Geneva, 2008

Директор
на ИТИБ: ..... /проф. д-р Владя Борисова/